17
Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka
LR

Europos LIETUVIS

Nr. 19(1011) Londonas, 1968 — Lietuvos Laisvės Kovos — metų gegužės mėn. 7 d. XXII metai

NERAMIOJI LENKIJA

Kartais sakoma, kad lenkai esą nuostabūs maištininkai, bet nekokie valstybininkai. Kaip ir daugumas apibendrinimų, toks tvirtinimas, žinoma, nėra ypačiai tikslus, tačiau itin ramūs įvairiausių pakraipų lenkai maždaug niekad neišbūdavo.

Štai, ir šiuo metu lenkuose vyksta neramūs dalykai. To pasėkoje savo vietų nustojo pats valstybės prezidentas, eilė aukštųjų valdininkų, keletas tarptautinio garso profesorių, o šimtai studentų buvo iš aukštųjų mokyklų visiškai pašalinti arba yra priversti iš naujo laikyti patikrinamuosius egzaminus. Varšuvoje įsivyravo nauja vakariečių baimė. Tarnybiniais ar moksliniais reikalais Varšuvą lankantieji vakariečiai visų yra vengiami, net, palyginti, aukštose vietose esantieji lenkų pareigūnai nenori su jais viešai santykiauti, ir daugelis jų, savo reikalų neatlikę, yra priversti grįžti vakaruosna.

Kas iš tikrųjų vyksta lenkuose?

Aname „Europos Lietuvio" numeryje aprašytos lenkų studentų riaušės dėl „Vėlinių" pastatymo ir to pastatymo uždraudimas (tas aprašymas, beje, itin įdomus tuo, kad jo citatos paimtos iš vilniškės „Tiesos", vadinasi, sovietai tų įvykių nesiepia) iš tiesų tebuvo kibirkštis, uždegusi ir taip jau įaudrintas nuotaikas. O norint tas nuotaikas ir jų priežastingumą suprasti, neišvengiamai tenka žvilgterėti į Mieczyslawą Moczarą, Lenkijos vidaus reikalų ministrą, saugumo, policijos ir pagalbinės policijos „Ormos" viršininką.

1946 m. birželio mėnesį tada jau komunistinėje Lenkijoje, Kielce mieste, vietiniai gyventojai, pačių lenkų oficialiais duomenimis, iššudė „daugiau kaip 60 žydų", o vokiečių žurnalas „Der Spiegel" prileidžia, kad tikrasis aukų skaičius greičiausia, prašokęs 200. Anuometinė vyriausybė tas žudynes priskyrė „vietiniams šovinistams", tačiau įsidėmėtinas faktas, kad Kielce policija anuomet žudikų nesudraudė ir žudynių metu aplamai nepajudino piršto. Kielce policijos vadu anuomet kaip tik ir buvo tas pats Moczaras.

Moczaras yra „partizanas". Pirmiausia, jis vokiečių okupacijos metu iš tiesų partizanavo, tačiau dabartiniame lenkų politiniame žargone tai visų pirma reiškia, kad jis priklauso maždaug „tautiškajam" partijos sparnui. Jis yra buvusiųjų partizanų „Kovotojų už laisvę ir demokratiją sąjungos" pirmininkas. Sąjunga turi apie 800.000 narių, dalija ordinus, kurių gavėjai gauna 25 nuoš. pensijų priedą, teikia svarias rekomendacijas tarnyboms, butams gauti, priėmimą į aukštąsias mokyklas palengvinti. Moczaro Sąjunga per pastaruosius 5 metus išdalijo 50 milijonų zlotų savo nariams įvairių pašalpų ir premijų pavidalu. Būdamas policijos viršininku ir vadovaudamas lenkų saugumui „Bezpieka", jis savo įtaką dar labiau išplėtė. Jo linijai pasidavė trys Varšuvos savaitraščiai, įtakingasis „Prawo i Życie" (Teisė ir gyvenimas), dalinai net televizijos redakcijos. Tačiau jo įtaka pačioje partijoje liko gana ribota. Nuo 1945 metų jis yra CK narys, kur apie penktadalis narių yra jo šalininkai. Pačiame politbiure tik sekretorius Strzelecki laikomas Moczaro šalininku.

Savo atvirą kelią į pačias valdžios viršūnes Moczaras pradėjo praeitų metų Artimųjų rytų krizės metu, paskelbęs kovą „sionizmui". Antižydiškos Moczaro nuotaikos visuomet buvo žinomos. Dauguma Lenkijos žydų buvo nacių išnaikinti arba pokario metais pasitraukė į Vakarus, dalinai įsikūrė Izraelyje. Lenkijoje teliko 30.000 žydų, daugiausia kultūriškai sulenkėjusių, komunistinių įsitikinimų, iškilusių krašto politiniame bei kultūriniame gyvenime. Jų įtaka krašte proporcingai iš tikrųjų yra daug didesnė už jų skaičių. Kovodamas su „sionizmu", Moczaras pradėjo platų, visas gyvenimo sritis apimantį valymą, kuris pirmoje eilėje, aišku, palietė žydus. Po „Vėlinių" demonstracijų tas valymas itin išsiplėtė. Krito ne tik 36 aukšti valdžios pareigūnai, bet ir pats prezidentas Ochabas, kuris, pirmiausia, yra vedęs žydaitę, o, antra vertus, niekad nebuvo „partizanu" — karo metus praleido Maskvoj.

Moczaras ir jo šalininkai nurodo, kad „sionistais" negalima esą pasitikėti. „Sztandart Mlodych" rašė, kad 1955 m. į JAV pabėgo žvalgybos plk. Jozef Swiatlo, kurio tikroji pavardė buvusi Isaak Fleischfarb, kad 1965 m. pas amerikiečius perbėgo žvalgybininkas W. Tykocinski, kuris iš tiesų vadinosi Tikotiner, kad 1960 m. iš kelionės Amerikon nebesugrįžęs plk. P. Monat, ir panašiai. Moczaro įtakoje „Trybuna Mazowiecka" reikalavo, kad „sociališkai kultūrinė Lenkijos žydų visuomenė griežtai pasisakytų prieš sionistų centrus Vakaruose".

Tačiau „sionistais" Moczaro ir jo šalininkų žargone vadinami ne vien tiktai žydai, bet aplamai „kosmopolitai", o „kosmopolitu" esąs maždaug kiekvienas lenkas, kuris turįs daugiau kaip vieną tėvynę — Lenkiją. Čia jau pasigirdo aiškiai antisovietinės priegaidės, nes komunistinėje terminologijoje „visų dirbančiųjų tėvynė" kaip tik ir yra Sovietų Sąjunga...

Tose „sionistų" gaudynėse prasiveržus antisovietinėm nuotaikom, ryžtingiau įsikišo ir pats senstantis Gomulka. Jis, tiesa, karo metu taip pat buvo partizanu, bet... yra vedęs žydaitę, o, be to, be Maskvos pagalbos, tur būt, nebegebėtų išsilaikyti savo vietoje. Trys Moczaro šalininkai aukšti karininkai — parašiutininkų divizijos vadas, Varšuvos karinės srities vadas ir Pomeranijos karinės srities štabo viršininkas, asmeniškų Gomulkos įsakymu, buvo paskirti kitom pareigom, tiesa, aukštom ir garbingom, bet jau be jokios galios. Moczaro skverbimuisi į viršūnę tokiu būdu buvo atimti dantys — įtaka karinėje vadovybėje.

Tuo metu Maskvos „Sovietskaja Rossija", lyg atsitiktinai, įspėjo dėl „pavojingų nacionalistinių tendencijų" komunistiniame judėjime. Maskvos laikraštis taip kalbėjo ne apie įvykius Pragoje arba apie vadinamuosius nacionalkomunistus Rumunijoje, bet nedviprasmiškai tvirtino: „Lenkijos buržuaziniai nacionalistai... kovo mėnesį Lenkijos kelią bandė nukreipti į pražūtį" Moczaras įspėjimo, atrodo, nepabūgo, o kas neramiojoje Lenkijoje bus laimėtoju, teparodys ateitis.

E. Ilinis

Vosjolio tvirtinimai

Iš pradžių JAV, o dabar Britanijos ir kitų kraštų laikraščiai pasigavo mintį, kad arti Prancūzijos prezidento de Gaullio yra kažkurioj vietoj sovietams tarnaująs aukštas pareigūnas, prancūziškas Philbys.

Tokiai minčiai pasklisti pagrindo davė prancūzo de Vosjolio pasakojimas, kaip dirbo prancūzų žvalgyba, kai jis tarnavo joje. O jis 13 metų vadovavo prancūzų žvalgybos skyriui, kuris palaikė ryšius su amerikiečių žvalgyba.

Amerikiečių žvalgyba priėjo išvados, kad šalia de Gaullio iš tiesų turi būti sovietams gerai pasitarnaujančių pareigūnų. Dėl to prez. Kennedys specialiu slaptu laišku įspėjo prez. de Gaullį, kurs užjudino savo žvalgybos viršininkus, o tie savo ruožtu pradėjo įtarinėti ir tikrinti visus aukštesniuosius savo pareigūnus. Vienas buvo suimtas ir nuteistas mirti, bet de Vosjolis galvoja, kad tas buvo tik smulkesnė žuvis. Didysis bus kažkur dar tebedirbąs. Prancūzai paskui nutarė, kad amerikiečiai tyčia metė tokį įtarimą, arba nesuprato sovietų pastangų.

Prancūzams šitaip nusistatyti padėjo aukštas sovietų žvalgybos pareigūnas, kuris tuomet buvo amerikiečių rankose. Jis apklausinėjamas tvirtino, kad Maskva savo žinioje turinti rimtų NATO sąjungos dokumentų. Sudėtingi apklausinėjimai metė šešėlį į prancūzų pareigūnus. Bet aukštieji prancūzai, nei pats prezidentas netikėjo, kad taip gali būti. Netrukus su prez. de Gaullio žinia Prancūzijos žvalgyba net nusistatė rinkti sau žinias apie amerikiečių karinę padėtį. De Vosjolis dėl to protestavo, įspėdamas, kad kils diplomatinių nesusipratimų, kai amerikiečiai išsiaiškins, jog prancūzai dirba prieš juos. Jis pagaliau pasitraukė iš žvalgybos, kai pamatė, kad juo nepasitikima, ir kitas viršininkas buvo atsiųstas į jo vietą. Pasitraukęs liko JAV.

Pasitraukti jį privertė keletas nesusipratimų su Prancūzijos žvalgybos centru. Vienas ryškiausių nesusipratimų įvykęs dėl Kubos. Veikdamas kartu su amerikiečių žvalgyba, jis buvo nuvykęs į Kubą ir ten iš savo agento gavo patikimų žinių apie raketų bazes, kurios vėliau sudarė didžiulį įtempimą tarp JAV ir Sov. Sąjungos. Grįžęs jis painformavo amerikiečių žvalgybą, o po to ir savąją. Prancūzų žvalgyba tvirtino, kad jo gautosios žinios yra niekai, kad Kuboje įrengtos raketų bazės vien gynimosi reikalams, o, be to, jis blogai padaręs, painformuodamas amerikiečius. Be to, iš jo primygtinai buvo reikalaujama, kad išduotų savo žinių šaltinį Kuboje. Nors paprastai žvalgybos pareigūnų santykiuose nereikalaujama iš duoti šaltinį ir dėl to tasai spaudimas stebino Vosjolį, bet jis neatsilaikė prieš viršininkus ir pasakė. Jo ryšininkas Kuboje netrukus po to buvęs suimtas! Tasai reikalavimas nurodyti ryšininką buvo vykdomas nežiūrint to, kad amerikiečiai jau buvo įspėję prancūzus, jog jų žvalgyboje gali būti šnipų.

Tą ryšininko išdavimą jis palaikė pasitarnavimu sovietams, kaip ir įsakymą šnipinėti amerikiečius. Jo nuomone, žinių rinkimas apie amerikiečius prancūzams nereikalingas, jis gali praversti tik sovietams.

Reikalai pasidarė dar įtartinesni, kai švedai suėmė savo plk. Wennerstromą, su kuriuo glaudžiai bendravo JAV dirbusieji kai kurie prancūzų žvalgybos pareigūnai. Jų niekas po to nė nepajudinęs.

Prancūzų žvalgybos laikysena ir darbu nusivylimą kėlęs ir požiūris į žvalgybiniu keliu gaunamuosius dokumentus. Amerikiečiai dar tuomet tebedirbusiam de Vosjoliui perdavę kartą du dokumentus, kurie galėję būti ypač įdomūs prancūzams. Jis persiuntęs juos savo žvalgybai, bet gavęs laišką su nurodymu, kad juose nieko įdomaus nėra, greičiau duomenys iš sovietų laikraščių. Paskui amerikiečių žvalgyba jam išaiškinusi, kad tai yra du paskutinieji Penkovskio pranešimai. Tuo metu Penkovskis jau buvo nuteistas ir sušaudytas, bet sovietų žvalgyba jau žinojusi dokumentų turinį. Tie dokumentai buvę tokie svarbūs, kad sovietai, žinodami, jog tai pateko į amerikiečių rankas, buvę priversti smarkiai pakeisti iš pagrindų savo karinius planus.

Septynios DIENOS

Nacionaldemokratų pasisekimas

Badeno - Wuerttembergo rinkimuose Vokietijoje dešinioji nacionaldemokratų partija surinko arti 10 nuoš. balsų ir vietiniame parlamente laimėjo 12 vietų iš 127.

Partijos vadas von Thaddenas pasidžiaugė, kad Vokietijoje „vėl grįžtama į patriotinius tėvynės idealus".

Kadangi toje partijoje įžiūrimas nacizmas, tai Thaddenas ir dėl to pasisakė: jo partijoje buvusių nacių procentas nesąs didesnis negu kitose partijose.

Stengiasi padėti JAV

Su JAV prekiaujantieji kraštai nutarė imtis priemonių, kad JAV galėtų subalansuoti savo prekybą su užsieniais.

Laisvosios Rinkos, Europos Ekonominės Bendruomenės kraštai, Japonija ir Kanada jau sutiko metams sumažinti JAV prekėms muitus.

Kaltinimai imperialistams

Gegužės pirmosios proga Maskvoje pasakytosios kalbos sudariusios įspūdį, kad sovietų vadai ypač susirūpinę „imperialistų" pastangomis ideologiškai veikti socialistinius kraštus.

Kita kalbose atspindinti mintis — susirūpinimas partijos kontrolės silpnėjimu Lenkijoje ir Čekoslovakijoje.

Lenkijoje Gomulka įspėjo liautis kritikuoti su valdymu susijusius trūkumus. Čekoslovakijoje demonstracijomis buvo reiškiamas pritarimas Dubčeko režimui. Šventiškai nusiteikęs buvęs Pekingas, Kinijos sostinė. O popiežius Paulius savo kalboje iškėlė klausimą, kad reikia gerinti darbininkų darbo sąlygas, ir pasmerkė tą keletą šimtmečių trunkančią padėtį, kai tarp Bažnyčios ir darbininkų yra tam tikra praraja.

Bus baudžiama

Naujasis Čekoslovakijos vidaus reikalų ministeris pareiškė, kad klausymasis telefoninių pasikalbėjimų ir slapti mikrofonai yra jau praeities dalykas. Dabar už tai bus baudžiama.

Cenzūros bebūsią tiek, kiek reikalinga išlaikyti valstybinėms paslaptims.

Dėl priėjimo prie Berlyno

V. Vokietijos užsienių reikalų ministeris Brandtas pareiškė, kad maža vien vakariečių protestų dėl R. Vokietijos daromųjų kliūčių susisiekti su Berlynu.

Jis įsitikinęs, kad vakariečiai nenusileis.

Dabar R. Vokietijos pareigūnai atsirenka, ką praleisti.

Gandai nepagrįsti

Amerikiečių žinių agentūra plačiai paskleidė gandą, kad dėl nesveikatos ruošiasi pasitraukti popiežius Paulius VI.

Su popiežium matęsi pašaliečiai paneigia tą gandą.

Dar vis nerandama vietos

JAV ir Šiaurės Vietnamas dar vis neranda tokios vietos, kuri abiems pusėms būtų priimtina susirinkti tartis dėl taikos.

Indonezija pagaliau pasiūlė tam reikalui savo karo laivą, kuris derybų metu galėtų stovėti neutraliuose vandenyse. Amerikiečiai pasiūlymui pritarė.

Bet pagaliau Šiaurės Vietnamas atmetė tą pasiūlymą.

Kandidatai į kandidatus

Savo pasiryžimą kandidatuoti į JAV prezidentus pastaruoju metu yra pareiškę dabartinis viceprezidentas Humphreys ir New Yorko valstijos gubernatorius Rockefelleris.

Anksčiau pasiryžusieji kandidatuoti yra Kenedys, Niksonas ir McCarthys ir kraštutinis dešinysis Wallace.

Rumunija valosi

Rumunijos komunistų partija pašalino iš bet kokių pareigų buvusį vidaus reikalų ministerį Draghici, kuris buvo įveltas į stalinistinio pobūdžio bylas.

Partijos centro komitete dar tebėra keletas narių, kurie buvo jame ir anais stalinistinio siautėjimo laikais.

Čekoslovakijos komunistų partijos naujasis sekretorius Dubčekas pasiūlė sušaukti savo partijos suvažiavimą ir išrinkti naują centro komitetą. Senajame dar yra stalinistų.

ĮTARTINAS SUPUOLIMAS

Tuo pat metu, kai Lenkijoje vyko studentų riaušės ir protesto demonstracijos dėl A. Mickevičiaus „Vėlinių", apie ką buvo rašyta EL, Vilniaus universiteto bibliotekoje kilo gaisras, kuriame žuvo poeto Adomo Mickevičiaus kūrinių rinkiniai.

Kaip praneša Komjaunimo Tiesos korespondentas, gaisras kilo naktį iš kovo 31 d. į balandžio 1 d. ir apėmė universiteto bibliotekos polonistikos skyrių, kuris buvo turtingiausias pasaulyje už Lenkijos ribų.

Žuvo daug knygų bei rankraščių ir gerokai nukentėjo bibliotekos rūmai. Gaisro priežastys esančios aiškinamos, bet, tur būt, paaiškės tik po rusų okupacijos.

(j. v.)

SVEIKINAME EUROPOS LIETUVĮ!

Gavę tūkstantinį Europos Lietuvio numerį, įsigilinę į jo vedamąjį straipsnį, įsitikinome, kad lietuviškos spaudos kelias išeivijoje ne mums vieniems teko pereiti nuo šapirografų ir svetimų spaustuvių link savosios, idant platesniu mastu galima būtų skleisti lietuvišką spausdintąjį žodį tarpe toli nuo Lietuvos gyvenančių jos išeivių ir išeivijoje gimusio mūsų tautos atžalyno.

Šia proga nuoširdžiai sveikiname Europos Lietuvio leidėjus — Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjungą ir Liet. Namų Akc. B-vę, redaktorių, visus EL bendradarbius ir rėmėjus, kurių talkos dėka visa mūsų išeivija gali pasididžiuoti **tūkstantiniu Europos Lietuviu.**

Spausdintas žodis — periodika ir knygos — daugiau negu kas nors suartina audrų išblaškytą išeivijos Lietuvą, vysto ir stiprina organizacijų darbą, žodžiu — gaivina lietuvybę. Jūsų spaudos darbas yra sveikintinas ir pavyzdingas. Lai Jūsų leidžiamas Europos Lietuvis pasipuošia daugtūkstantiniais numeriais!

Pranas Ožinskas,
Argentinos Lietuvių Balso leidėjas
Kastantas Norkus,
redaktorius

SPAUDOJE

„ŽEMAI LENKDAVAU GALVĄ..."

Ukmergės baldų kombinatas yra nemaža įmonė — pernai jis baldų pagamino už daugiau kaip 4 milijonus rublių. Vilniškis Švyturio žurnalas rašo, kad ukmergiškių gamintuosius baldus galima užtikti įvairiuose kraštuose, o kai kurie ukmergiškiai baldai jau virtę beveik istoriniais paminklais:

„Už keturkampio žemo staliuko, pagaminto Ukmergės meistrų, Indijos premjeras Lalas Bahadūras Šastris ir Pakistano prezidentas Ajubas Chanas rado bendrą kalbą, spręsdami tarp šalių kilusį ginkluotą konfliktą".

„— O aš eidavau prie mūsų stalo, stovinčio aukštoje instancijoje, nusiimdavau kepurę, žemai lenkdavau galvą, prašydavau, — pasakoja įmonės vyriausiasis inžinierius Juozas Vilys. — Greičiau rekonstruokite mūsų įmonę. Nebesutelpame...".

„Iš tiesų, įmonėje ankšta...".

Šiemet pagaliau kombinatas pradedamas rekonstruoti.

KUN. DR. F. JUCEVIČIAUS MINTYS

Š. Amerikos lietuviuose nemaža ginčų ir nuomonių įvairavimų sukėlė kun. dr. F. Jucevičiaus, šv. Kazimiero parapijos Montrealyje klebono, mintys ir asmenybė. Pasikalbėjime su Nepriklausomos Lietuvos redaktoriumi J. Kardeliu kun. dr. F. Jucevičius neseniai, be kita ko, štitaip samprotavo:

„Šiais sofistikuotos civilizacijos laikais mūsų tauta išliks gyva ne herojų ar kitų mitų pagalba, bet visų mūsų pajėgumu suvokti istorinę tiesą bei pajusti tikrovę... Atsiriboti nuo Lietuvos yra klaida. Nei yra politinė išmintis vengti žmonių, kurie šiandien apsprendžia didelė dalimi ir tai sunkiausiose sąlygose mūsų tautos likimą. Niekada mūsų istorijoje tauta nebuvo taip reikalinga išeivijos, ir išeivija — tautos, kaip šiuo metu... Manau, kad reikia daryti skirtumą tarp politinės sistemos ir už tą sistemą pasisakiusius ar priverstus pasisakyti žmones. Mes turime teisę atmesti politinę sistemą, kuri mums nepatinka, bet mes negalime pasmerkti už tą sistemą pasisakiusių žmonių. Man atrodo, kad mes, lietuviai, turime pagaliau išmokti sugyventi vieni su kitais, jei nenorime būti istorijos palaidoti. Mes esame per maža tauta, kad galėtume sau leisti malonumą iš savo tautos išskirti žmones, kurie jai priklauso gimimo teise... Mes turime atsikratyti tos psichologinio pobūdžio silpnybės, kuri verčia mus daleisti, kad tai, ko mes nemėgstame, ir neegzistuoja. Kažkaip mes vis nepajėgiam skaitytis su padėtim, kuri mums nepriimtina. Štai kodėl iki šiol mes neturime jokios rimtesnės politinės analizės tos tikrovės, kuri siejasi betarpiškai su Lietuva"...

APIE GALVOSENOS SUTRIKIMUS

Į „Laiškų lietuviams", jėzuitų leidžiamojo žurnalo, redakcijos klausimą „Kokio tipo emocinių - psichinių sutrikimų lietuvių išeivių tarpe daugiausia pasitaiko?", atsakė

Prof. A. Liaugminas (psichologas ir pedagogas): „Visokių"...

Dr. G. Misevičius (ligoninės superintendentas): „70 nuoš. šizofrenikų, 30 nuoš. alkoholikų".

Dr. R. Kriaučiūnas (klinikinis psichologas): „...sakyčiau, kad didžiausią kategoriją sudarytų galvosenos sutrikimai, pasireiškią nepagrįstu įtarinėjimu, perdėtu jautrumu kitų pastabom, persekiojimo įsivaizdavimais. Čia taip pat paminėtini galvosenos sutrikimai, kur religiniai nukalbėjimai užėmė svarbią vietą"...

Prof. A. Sužiedėlis (psichologas): „Yra žinoma, kad netgi psichozėje simptomų turinys keičiasi pagal laikus ir madas: paranoikų eilėse dabar nereta atominės bombos paslapčių žinovų... Lietuvių išeivių nelaimingoje patirtyje, be abejo, taip pat yra kuro simptomams. Proga yra save įtikinti, kad būtum buvęs generolas, jei Lietuva būtų laisva..."

Dr. P. Tunkūnas (psichologas): „Egzistencinės problemos, sukeliančios neramumus ir depresijas, yra gal kiek dažnesnės mūsų, negu svetimtaučių tarpe. Už šitų problemų, greičiausia, slepiasi mūsų didesnis palinkimas į iš seno žinomą nervus raminantį trankvilaizerį bei laikiną draugą — alkoholį, ypač įskaitant naujesnės kartos raminančią priemonę — marijuaną".

Visi žurnalo apklaustieji specialistai, beje, tvirtina, kad lietuvių išeivių tarpe psichinių sutrikimų skaičius proporcingai nesiskiria nuo kitų tautybių asmenų.

(rem)

Dėl a.a. ADOLFO PUTCĖS (senj.) mirties

kunigui Aldoniui Putcei ir kitiems šeimos nariams reiškiame gilią užuojautą.

Bradfordo ir apylinkės liet. evangelikai

Mirus a.a. A. PUTCEI,
jo žmonai Mildai, sūnui kun. A. Putcei ir inž. A. Putcei bei jo šeimai reiškiame gilią užuojautą.

B. B. Daunorai

Kanados lietuviai

Praeitais metais Kanada iškilmingai šventė savo nepriklausomo gyvenimo šimtmetį.

Šalia kitų pasireiškimų, tai sukakčiai paminėti buvo išleista ir šiek tiek knygų. Proga pasinaudodami, stambią knygą išleisdino ir Kanados lietuviai. Pasirodo, buvo numatyta visa serija knygų apie Kanados tautybes. Vienas tomas skirtas Kanados indėnams ir eskimams, kitas — islandiečiams, trečias — vokiečiams, ketvirtas — ukrainiečiams, o penktas — lietuviams. Va, tą lietuviams skirtąjį tomą ir sudaro didelio formato 370 puslapių knyga **Lithuanians in Canada**, parašyta anglų kalba ir aprūpinta įvadais anglų ir prancūzų kalba.

Kaip specialios komisijos buvo teisingai numatyta, knygas apie atskiras tautybes rašė rinktiniai specialistai, geriausiai pažįstantieji reikalą. Taigi lietuviai apie save rašė patys: vyriausiasis redaktorius kun. dr. P. Gaida, kiti redaktoriai S. Kairys, J. Kardelis, J. Puzinas ir J. Sungaila. Jiems talkino dar visas būrys kitų asmenų. Žodžiu, buvo su organizuota didelė talka, ir tos talkos vaisiais dabar turės ar galės naudotis kitataučiai, pirmiausia, aišku, kanadiečiai, kurie norės apsipažinti su Kanados lietuviais, jų kilme, bendrais bruožais, su jų gyvenamuoju kraštu ir su lietuviškos bendruomenės veikla svetur.

Tokių knygų paruošimas, aišku, susijęs su tam tikrais klaustukais. Kai kitataučiams tenka kalbėti apie savo tautinę bendruomenę, negalima pasitenkinti vien savo gyvenimo ir veiklos svetur aprašymu. Žmones važiuoti ir kurtis svetur skatina tam tikros priežastys. Besikuriantieji atsiveža savo papročius, kultūrą, palinkimus ir pomėgius. Ne tik atsiveža, bet ir toliau viską tęsia, kuria, praktikuoja, išsibarstę svetimam krašte. Vadinas, jų gyvenimas ir kultūra vis tebesieja juos su tuo kraštu, iš kurio jie kilę. Dėl to ir šioje knygoje pradedama nuo Lietuvos ir jos istorijos, o paskui kiekvienas skyrius turi įvadėlius. Jeigu ruošiamasi nušviesti religinius Kanados lietuvių reikalus, ar švietimo, ar spaudos, meno, literatūros, sporto, organizacijų, tai įvadėliuose vis grįžtama į tų dalykų istoriją Lietuvoje. Toks sumanymas, be abejo, daug pagelbsti knygai, kuri yra skirta kitataučiui. Dar daugiau: ne vien pagelbsti, bet ir pačią knygą iš dalies išgelbsti. Kai, pavyzdžiui, lietuvių bendruomenė Kanadoje nėra ypač didelė ir viso krašto mastu negali turėti didesnio vaidmens, tai jos mokyklos, bažnyčios, organizacijos, laikraščiai ar knygos pačiam kraštui nesudaro aiškesnio indėlio bendrajam katile. Bendrybinės žinios tą bendruomenę susieja jau su visu kilmės kraštu ir su jo bendruoju indėliu, padaro pačią knygą svaresnę ir kitataučiui įdomesnę. Va, kokie tie lietuviai, kurie tarp mūsų gyvena, ir, va, ką jie namie darė ir čia daro.

Ruošiantis šią knygą išleisti, Kanados lietuvių laikraščiuose buvo šiek tiek pasiginčyta, ar iš viso verta prisistatyti kitataučiams su savo gyvenimo apžvalga. Kai jau buvo apspręsta, suprojektuota, surinktos lėšos ir, svarbiausia, susidaryta proga su savo knyga įsijungti į leidinių seriją kartu su kitomis tautybėmis, tai taip ir padaryta. O šiaip Kanados lietuvių veiklos duomenys, be abejo, įdomiausi yra patiems lietuviams, kaip dokumentas jų svetur gyvenimo istorijos. Skaitome apie parapijines bendruomenes, kurios anksčiau pradėjo kurtis ir veikti negu bet kurios kitos organizacijos, apie bažnyčių statybas, mokyklas. Važinėjame knygos puslapiais iš Toronto į Montrealį, kanadietiškąjį Londoną, Hamiltoną ir kitur ir visur matome lietuvių pėdsakus. Meldžiamasi, mokomasi, dainuojama, šokama, vaidinama, piešiama, rašoma, sportuojama lietuvių visur. Knyga ir praseka tais jų pėdsakais, sužymėdama žmonių skaičius ir atliktuosius darbus. Dar tik dvidešimtmetis, kai Kanadą užplūdo naujieji lietuviai, dėl to pėdsakai niekur neišnyko. Tebėra žinoma, kurie pirmininkai iš eilės vadovavo organizacijoms, kurie mokytojai dirbo mokyklose. Dabar pats laikas visa tai suregistruoti ir palikti. Kai nepaskubama suregistruoti, tai ilgainiui dingsta pėdsakai. Pavyzdžiui, apie senuosius Kanados lietuvius jau tik šį tą begalima užtikti.

Patiems lietuviams gal bus šiek tiek gaila, kad labiausiai jiems įdomi knyga išleista ne jų pačių kalba. Kita vertus, jie turės kuo ir ramintis: jų veiklos aprašymas per anglų kalbą išnešamas į platesnį pasaulį.

Knyga išleista gražiai ir labai gausiai iliustruota. Kadangi veiklos aprašymai susiję su mūsų laikais, tai skaitytojui smagu pasižvalgyti ir tarp savo pažįstamų — jų pavardžių ir veidų.

Deja, knygos kaina niekur nenurodyta.

K. Abr.

MINIMAS VYDŪNAS

Šiais metais sukako 100 metų, kai gimė lietuvių filosofas ir rašyojas Vydūnas.

Daug kur jis jau paminėtas. Lietuvos spauda yra paskyrusi jam ir jo darbams iškelti gražių straipsnių. Svetur jis taip pat minimas. Štai, gavome žinių apie Melbourne, Australijoje, suruoštąjį minėjimą dar kovo 31 d., kur A. Krausas ir J. Grigaitienė skaitė paskaitas, A. Binkevičiūtė - Gučiuvienė dainavo, poetai skaitė Vydūnui skirtus eilėraščius, J. Gučius ir A. Karazijienė skaitė ištraukas iš Vydūno raštų, H. Statkuvienės šokėjos sušoko Vydūno dvasiai pritaikytą šokį, Geelongo choras (J. Juškos) padainavo tokių pat pritaikytų dainų, o E. Vaičiulytė buvo suruošusi Vydūno raštų, raiškščių, dienynų ir fotografijų parodėlę. Žodžiu, ten Vydūnas paminėtas puikiai.

Bet A. Krausas, kuris aname australiškame Vydūno minėjime dalyvavo bene su pagrindine paskaita, rudeniop iš Australijos vyksta į JAV, kur irgi turės visą eilę paskaitų Vydūno minėjimuose. Jis yra vienas žymiųjų vydūnistų, turėjęs su Vydūnu artimų ryšių, Vydūno gerbėjas ir sekėjas.

Maloni žinia: A. Krausas rugsėjo 17 d., grįždamas iš JAV, užsuks į Londoną. Jeigu apie tą laiką Londone galės būti suorganizuotas Vydūno minėjimas, jis skaitys čia paskaitą.

LEIDYBA SVETUR

Kokia gi iš tikrųjų yra dabartinė mūsų literatūros padėtis užsienio lietuviuose? Beviltiška, „myriop pasmerktojo paskutinysis žodis“, ar vis dėlto dar šiokių tokių viltčių teikianti?

Leidėjai, atrodo, optimizmu nespindi. Grožinės prozos tomelio, sako, dar esą galima kokius 500 egzempliorių išplatinti, o kai leidžiama tai, kas mūsuose vis dar vadinama „avantgardine“ literatūra, kokia, beje, šiaip literatūriniame pasaulyje jau yra bent prieš penkiasdešimtį metų įsipilietinusi ir priimta, tai, geriausiu atveju, galima skaitytojams įpiršti du, gal tris šimtus egzempliorių. Prie pastarosios kategorijos, atrodo, priskirtini ir rimtesnio dėmesio verti poezijos rinkiniai, na, ir rimtesnės mokslinės knygos, sakykim, „Aleksandrynas“.

Kelią į skaitytojus skintis geriau sekasi, atrodo, visokiom prisiminimų knygom, o jų pastaraisiais metais, palyginti, iš tiesų gausiai buvo išleista. Kandidatų į prisiminimų autorius netrūksta, nes kam gi nemalonu prisiminti prabėgusios jaunystės, gal būt, „istorijai išsaugoti“ buvusiųjų savo žygdarbių, kartais netgi suvedinėti vienokias ar kitokias sąskaitėles. Ne visi tie prisiminimai, žinoma, yra toke smulkūs ir smulkmeniški, bet tuose išsirikiavusiuose memuarų tomuose iš tiesų rasime daugybę niekučių, kurie, matyt, ir patraukia ne vieną skaitytoją: smalsu sužinoti visokiausių buvusių intrigėlių užkulisius, pasiskaityti, kaip kadaise populiarūs žmonės kokiame nors restorane vakarieniavo, mylėdavosi, karjeras darė. Įdomu, žinoma, bet, atvirai kalbant, blanku. Jeigu visi išleistieji prisiminimai būtų padoriau išsijoti ir griežčiau suredaguoti, tai tikrai išliekančios medžiagos istorijai, tur būt, teliktų dvejetas trejetas tomelių...

O grožinės literatūros skaitytojų ratas vis siaurėja. Senesnieji ja pradeda į a u nesidomėti, ir ištikimybę lietuviškai knygai pirmoje eilėje teišlaiko, atrodo, vyresniosios ir viduriniosios kartos atstovai. Jaunesnieji ir jauniausieji, jau užsieniuose priaugusieji, rimtesnį ir nuolatinesnį dėmesį iš tikrųjų terodo tik labai išskirtiniais ir retais atvejais.

Leidybos ateitį užsienio lietuviuose užtikrinti, atrodo, tegali tokios leidyklos, kaip Nidos Knygų Klubas Londone arba Lietuviškosios Knygos Klubas Chicagoje. Knygų klubai turi pastovų ėmėjų skaičių, kuris jau nebe keliais šimtais skaičiuojamas, ir tuo būdu leidyklos, gal būt, jau gali išsiversti ir be nuostolių. Tačiau, užtikrindami leidybos pastovumą, knygų klubai jau pačiu savo pobūdžiu turi ir tam tikrų silpnybių. Jų nariais juk yra įvairiausio išsilavinimo, polinkių, skonio skaitytojai, pradedant filosofijos daktaru ir baigiant keturis pradžios mokyklos skyrius baigusiu darbininku. Leidžiamas knygas parinkdami, knygų klubai neišvengiamai turi taikytis prie savo narių daugumos poreikių, skonio ir pageidavimų. Pradėję vieną po kitos leisti tokias knygas, kurios skaitytojų daugumai yra „nuobodžios“, „neįdomios“ arba paprasčiausiai neįkandamos, knygų klubai palaipsniui netekty vis didesnio skaičiaus savo nuolatinių ėmėjų, ir jų ekonominis pagrindas sugriūtų. Todėl, matyt, geriausiu atveju knygų klubai ir tegali eiti savotišku kompromiso keliu, per daug nenusipigindami, bet vis dėlto atsižvelgdami į savo ėmėjų daugumos literatūrinį imlumą ir poreikius.

Tokiu būdu eilė iš tiesų leistinų knygų lieka už knygų klubų leidybos ribų. Tai įvairūs mokslo veikalai, vadinamoji „avantgardinė“ literatūra, rimtesnio dėmesio verta poezija ir aplamai literatūriškai reiklesnės knygos. Čia pagalbon praeity dažnai ateidavo ir ateity, matyt, vis dažniau turės talkininkauti įvairūs kolektyviniai ir individualūs mecenatai. Iš pastarųjų tuojau ateina atmintin JAV lietuviai prel. P. Juras ir dabartinis PLB pirmininkas J. Bačiūnas, abu asmeniškai finansavę ne vienos lietuviškos knygos išleidimą.

Pastaraisiais metais išsivystė ir visuomeninių leidybos mecenatų institucija. Sakykime, JAV Liet. Bendruomenės Kultūros Fondas jau išleido visą eilę vertingų ir reikalingų knygų, kurios šiaip, tur būt, vargiai būtų susiradusios leidėją. Išsirutuliojo ir „deficitinės“ (finansine prasme) leidyklos apie du žurnalus. „Į Laisvę“ žurnalas savo ideologijai artimas knygas leidžia per tam tikslui specialiai įsteigtą knygų leidimo fondą, o apie „Metmenis“ susispietę šviesiečiai - santariečiai JAV savo deficitinę leidyklą pavadino „Algimanto Mackaus vardo knygų leidimo fondu“, kuris išleido tokias vertingas ir reikšmingas knygas, kaip Niliūno „Hamleto“ vertimą, A. Mackaus, J. Meko, Liūnės Sutemos poezijos rinkinius ir pirmąjį A. Škėmos raštų tomą (kitų dviejų laukiama). Tai vis trijų, keturių ir tik išskirtiniais atvejais septynių šimtų egzempliorių tiražo leidiniai, kurie „normalių“ leidyklų negalėtų būti išleisti.

Vadinas, ko išleisti negali mūsų knygų klubai, to griebiasi „deficitinės“ leidyklos arba fondai. Žodžiu, leidybos padėtis svetur dar nėra tokia beviltiška, o kol turėsime atsidėjusių leidybininkų ir mecenatų, lietuviškajai knygai aukojančių savo lėšas arba triūsą ir pastangas, galėsime ir apie mūsų knygos ateitį tikroviškai kalbėti. Tekyla klausimas, ar ilgainiui beturėsime užsieniuose pakankamai lietuvių kūrėjų, kurių knygos ieškos leidėjų, bet tai jau kita tema.

R. E. Maziliauskas

VIENYBEI KLIŪTYS

Pasibaigus II visuotiniam Vatikano susirinkimui, Anglijos tautinės Bažnyčios (anglikonų) artėjimas į Katalikų Bažnyčią yra ryškus. Pamažu besikeičiąs gyvenimas sudarė naujas palankias sąlygas. Ir tai jaučia abidvi pusės.

Anglikonų kunigystė

Istoriniu žvilgsniu klausimą sprendžiant, susiduriama su keliomis mįslėmis: stoka dokumentų tikrovei pažinti. Tarp jų yra ir Canteburio arkivyskupo Mato Parker 1559 m. konsekracija vyskupu. M. Parker, gimusis 1504 m., pasiekė kunigystę 1527 m. Po 20 metų, pasidavęs protestantizmo įtakai, vedė 1547 m. birželio mėnesį Margaritą. Elzbietai I užėmus Anglijos sostą, jis buvo jos paskirtas Canteburio arkivyskupu. Beveik 4 mėnesius buvo ieškoma, kas jį galėtų konsekruoti. Vyriausiasis konsekratorius buvęs Wil. Barlow. Istoriškai nėra aišku, ar tuo metu Barlow buvo pats konsekruotas vyskupu. O nuo Parkerio Anglijos Bažnyčia veda savo kunigystę.

Istorinės painiavos yra ir su arkiv. W. Laud 1621 m. konsekracija. Yra teigiama, kad jis neturėjęs vyskupiškos galios, kai konsekravęs naujus, civilės vyriausybės paskirtus, vyskupus Anglijai.

Gyvenimo tikrovė

Teisiniai juridiniai žvilgsniai atidedama mūsų laikais į šalį, kai svarstoma Bažnyčių apsijungimas, nes gyvenimas kitaip sprendžia painius reikalus. Nuo pat pop. Leono XIII bulės 1896 m. Apostolicae curae, tai yra per 72 metus, anglikonų kunigų ir vyskupų dalis, nors neteisėtai, bet tikrai yra gavę šventimus iš tikrų, nors atsiskyrusių nuo Bažnyčios, vyskupų, senkatalikių ar Rytų Apeigų vyskupų. Tuo būdu bent anglikonų dvasininkų dalis turi tikrą kunigystę. Ši nauja tikrovė paaiškėjo, kai 1968 m. buvo Vokietijoje konsekruotas (sąlyginai) kun. Jonas Jay Hughes, pirmiau buvęs Amerikos Episkopalų kunigas.

Westminsterio dabartinis kardinolas J. K. Heenan 1966 m. kovo 25 d. pareiškė spaudai, jog jis labai norėtų, kad būtų sudaryta istorikų komisija peržiūrėti šiam painiam klausimui.

Keliame savo mintį ir širdį į Dievą, prašydami:

Savo šventąją Bažnyčią valdyti ir laikyti teikis, meldžiam Tave, Viešpatie!

K. A. M.

VILNIAUS MADOS LONDONE?

Rugpiūčio 6-24 d.d. Londono Earls Court būsimoje sovietų parodoje bus rodomos Maskvos mados ir, „gal būt, mados iš Baltijos respublikų Estijos, Latvijos ir Lietuvos“, — balandžio 18 d. rašė The Financial Times dienraštis.

Vilniaus spauda jau anksčiau skelbė, kad šioje sovietų parodoje Londone bus išstatyti ir lietuviški gaminiai: tautodailės dirbiniai, įvairūs suvenyrai, midus ir kt. Be to, parodos metu Londone koncertuosiąs ir „Rūtos“ ansamblis. (r)

Vladas Šlaitas

KOMPLIMENTAS

Gluosnis ant kranto,
tai komplimentas vandeniui.
Tai grakštusis teptuko smūgis vaizdui papildyt.
Gi be gluosnio visam paveikslui būtų nelinksma
(tartum širdžiai, kuri paguodos nesusiranda).

K. BARĖNAS

PROFESORIUS

(8)

Žižiūnienė išbėgo pasitikti svečių, o jis atsisėdęs įjungė motorą ir nebeišgirdo jos žodžių. Tada jis dar kilstelėjo galvą. Taip, profesorius Kivėnas išlindo iš už medžių ir patvoriu atkrypuoja į kiemą. Žižiūnas sustabdė motorą, valandėlę žiūrėjo, lyg į vaiduoklį, o kai profesorius jau buvo tik už gerų penkiasdešimt jardų, tada jis šoko iš mašinos ir paėjęs sustojo.

— Well, well, well! Profesorius parsirado! Well, well, well, mano profesorius! Ką tu pasakysi! Kur gi buvai dingęs?

— Aš? — tarė Kivėnas ir staigiu dešinės rankos judesiu pasiglostė barzdą.

— Privažiavo svečių. Well, well, — stuktelėjo jį petim ir atsigrįžo į tarpdurį, kur stovėjo Žižiūnienė, Žentelis, Lagūnai ir Dirsės ir visi žiūrėjo į juodu abu. Tada prof. Kivėnas tarė:

— Buvau pasivaikščioti.

— Well, well, pasivaikščioti, — tarė Žižiūnas ir plaštaku sušėrė profesoriui per petį. — O aš jau galvojau, kad pabėgai. Cha-cha-cha. Sakau, duona nepatiko, algą per mažą moku — tik penkis dolerius — cha-cha-cha, tai, sakau, mano profesorius ir pabėgo. Cha-cha-cha, cha-cha-cha...

Žižiūnas dar kartą stipriai kumštelėjo senuką.

— Tai štai, matai, koks mano profesorius, — tarė Žižiūnas, kai jie pabaigė siekti tarpdurį ir čia naujai atvykusiųjų svečių apsuptą Žižiūnienę. Sustojo Žižiūnas, sustojo už jo ir prof. Kivėnas, tankiai mirkčiojęs nuo karščio įraudusiomis akutėmis. — Štai mano profesorius, — pakartojo Žižiūnas.

— How do you do? — tarė Dirsienė.

Kivėnas linktelėjo. Žižiūnienė akimirką žiūrėjo į jo mirkčiojančias akis, bet greit jos žvilgsnį patraukė profesoriaus judančios rankos, o paskui ir paraitotos kelnės, pažemiui purvinos nuo rasos, aplipusios smėliu, ir šlapi ir purvini batai.

— Einam, — tarė Žižiūnas, ranka apkabino senuką ir nusikvatojo.

— Kur dabar eis toks purvinas? — tarė Žižiūnienė. — Reikia persirengti. Samai, vesk svečius vidun.

— Gal aš, — tarė jis, bet ranką atitraukė nuo Kivėno, nes Žižiūnienė ištiesė savąją, palaukė, kol profesorius paduos jai delną, linksma atsigrįžo dar į svečius, ir abu jie dingo priemenėje.

Kai ji šilkuota ir kuoduota iššlamėjo pasisveikinti su naujais svečiais, Žižiūnas atsiskyrė nuo būrelio ir pasuko į duris.

— Kur gi dabar eisi? — sudraudė ji. — Tegu žmogus apsirengia.

Dar ir svečiai ne visi buvo suvažiavę. Jų vis daugėjo. Kai paskutinė pora — Minginai — sustabdė automobilį, suėjo vidun ir apsisveikino, tada Žižiūnas tylom nužingsniavo į duris. Žmona nusekė jį akimis, bet nieko nebesakė.

Rimtai valgyti ir gerti svečiai pradėjo be Žižiūno. Pasigedo jo Duonys-Breadas.

— Ar Žižiūnas vėl išvažiavo? — tarė jis.

— Ne, ne, tuoj bus, sveteliai, — tarė Žižiūnienė, ir tuoj po tų jos žodžių garsiai kalbėdamas įėjo Žižiūnas, o paskui jį prof. Kivėnas, nešinas keturiomis įvairaus dydžio knygomis.

— Well, sveteliai, štai mano profesorius, — ištiesė Žižiūnas ranką. — Aš dabar įsitaisiau profesorių, tiesiai iš Lietuvos. Pinigų turiu, visko turiu, o dabar turiu ir profesorių. Lietuvoj mokė, o dabar, va, Žižiūnas paėmė, Žižiūno profesorius. Kaip čia buvo, kaip čia ką, tai jis pats pasakys.

Pakalbėjo Žižiūnas ir sužiuro į mirkčiojantį, truputį išraudusį profesorių, o jau storą, tai storą tais trim švarkais, palenktom kelnėm, susisukusiom liemenėm ir apie laibą kaklą išsižiojusiais marškiniais. Tas storumas, rodos, neleido Kivėnui išsijudinti, tai jis stovėjo, tylėjo ir mirkčiojo.

— Well, tai sakyk, sakyk, nebijok, čia visi savi, — tarė Žižiūnas.

Prof. Kivėnas dar tylėjo, tartum tas drabužių storumas ir sunkumas, lyg kokie šarvai, būtų taip suspaudęs jį, kad žmogus nebegali jau ir žodžio pratarti. Liežuvio galu jisai suvilgė apatinę lūpą, o sudrėkinta apatinė trumpam prispaudė viršutinę, tada smarkiai mirksinčias ir karščiu degančias akis nuo Žižiūno pasuko į svečius, visiškai aptilusius ir žiūrinčius į jį. Net pasistiebdamas jis pasviro į svečius ir kartą ir kitą ir tarė:

— Sveiki gyvi, malonūs ponų Žižiūnų sveteliai! Sveiki gyvi, sveiki gyvi, taip gausiai susirinkę!

Jis lenkėsi dar ir dar, tardamas žodžius ir po pirmųjų sakinių įsikvėpdamas oro, ir, rodos, pagaliau jam pasisekė nugalėti drabužių storumą ir sunkumą. Po pirmųjų sakinių jis nusilenkė toms Žižiūnų viešnioms, kurios buvo atsveikinusios jį angliškų How do you do. Žižiūnas čia pat šalia jo tankiai kvėpavo ir laukė tolimesnių sakinių, o Kivėnas jautė tą kvėpavimą ir tą jo didelį norą, kad tik jis kalbėtų, kad tik sakytų, kad tik nenuklystų, neužsispirtų, nepradėtų iš naujo gailėtis savęs.

Ne, ne, prof. Kivėnas nenuklydo. Jis, nelankstus toks, pasvyravo palinkčiojo į svečius ir pradėjo girti Žižiūnus ir gerą jų širdį, pagailėjusią seno profesoriaus, ir pasakė dar gražiau, negu anuomet virtuvėje. Net Žižiūnas paraudo, ir susijaudinimas užėmė jam kvapą. Tai pasakė senis!

Kai jis baigęs nusilenkė, svečiai karštai plojo. Žižiūnienė ranka susiėmė kaktą ir iššlamėjo pro duris, o paskui ją dvi viešnios. Net ir Žižiūno akys užplūdo ašaromis. Jis išsiėmė nosinę ir norėjo jau šluostytis, bet įsikišo atgal kišenėn.

— Tai gražiai pasakei! — tarė jis. — Jau ką gražiai, tai gražiai.

Keli svečiai pakilo nuo stalo ir ėjo sveikinti Kivėno, o jis pasmaukė aukštyn dešinę rankovę, nes belinkčiojant buvo atsileidęs užraitojimas ir toje ilgybėje dingusi ranka.

— Eik dabar užvalgyti, — tarė Žižiūnas. — Geriausia — tai numesk tuos švarkus, cha-cha-cha. Šilta, cha-cha-cha. Tai mano profesorius, cha-cha-cha. Gražiai moka kalbėti. Dirbti negali, bet kalbėti tai kalba gražiai, cha-cha-cha...

Mokomojoj kuopoj

Vytautas Andruškevičius Europos Lietuvio 12 numery priminė tas dienas, kai kartu tarnavome 9 p. L. K. Vytenio pulko mokomojoj kuopoj. Tai buvo pats gražiausias jaunystės laikotarpis. Nors nuo to laiko jau praėjo 39 metai, bet tie pirmieji karinio gyvenimo įspūdžiai visuomet pasiliks atmintyje.

1929 m. pradėjau karo tarnybą 9 pėst. L. K. Vytenio pulke Marijampolėje. Buvau paskirtas į 6 kuopą, kurioje gavau pirmąjį naujoko apmokymą (naujokas vėliau buvo pakeistas į jauną kareivį, bet čia prisilaikysiu tokių laipsnių pavadinimų, kokie tuomet buvo). Mokslas sekėsi gerai, tai nė nepajutau kaip prabėgo keletas pirmųjų savaičių. Birželio 13 d. šventėme anuometinio Lietuvos Respublikos prezidento A. Smetonos vardines. Tą dieną įvyko ir pirmasis mano karinio gyvenimo pasikeitimas — buvau paskirtas į mokomąją kuopą. 6 kuopoje buvo parinkta apie 16 vyrų. Birželio 16 d. iš I-jo ir II-jo batalionų paskirti naujokai atvykome į mokomosios kuopos kareivinę.

Mokomoji kuopa gyveno antroje nuo plento kareivinėje ir užėmė visą trečiąjį aukštą. Iš susirinkusiųjų buvo sudaryti 3 būriai — 2 šaulių ir 1 kulkosvaidžių. Būrius suskirstė į 4 skyrius, ir kiekvienas skyrius turėjo 2 grandis — kulkosvaidžių ir granadierių. Tuo laiku kautynių skyrių sudarė 18 kareivių. Po to prasidėjo apmokymas.

Iš kuopų buvome parinkti gabiausi vyrai. Bet kai atvykome į mokomąją kuopą, tai, kaip pirmomis naujokystės dienomis, vėl nieko nespėjome atlikti nustatytu laiku. Viskas buvo vykdoma žymiai pagreitintu tempu, ir kai čiuptelėjo, tai tuojau pajutome, koks skirtumas tarp mokomosios ir paprastos kuopos. Bet kitaip argi galėjo būti? Juk tam ir ta mokomoji kuopa, kad visur ir visuomet būtų pirmutinė. O, be to, juk tai kuopoms kadras, būsimieji puskarininkiai. Ir vėliau jiems teks mokyti ir auklėti į kariuomenę atvykusius naujokus.

Liepos mėn. į pulko mokomąją atvyko apie 19 kariūnų kandidatų. Jie buvo priimti į Karo mokyklą, bet pirma dar turėjo baigti mokomąją kuopą ir išlaikyti tos kuopos kvotimus.

Tuomet į mokomąją kuopą atvyko V. Andruškevičius, Daukša, Jackūnas, Jasiunskas, Juodis, Klimavičius, Literskis, Lizdas, Samuolis, Strimaitis ir kiti, kurių pavardžių neatsimenu. Iš jų buvo sudarytas atskiras kariūnų skyrius, kurio skyrininku buvo gr. Beržinskas. Tai buvo gražios išvaizdos ir prasilavinęs jaunuolis, kuris prieš kariuomenę buvo Bartininkų parapijoj (Vilkaviškio apskr.) vargonininku. Atskirai apmokyti, visi kariūnai pagal ūgį buvo išskirstyti po visą kuopą, ir prasidėjo bendras mokymas.

Tankinės rikiuotės ir gimnastikos prie įrankių turėjome tik po vieną valandą per dieną. Tai daugiausia tekdavo sėdėti klasėje ir mokytis įvairių karinių statutų. Vasaros metu, taip ilgai sėdėjus, būdavo gera pramoga vakarinis pasivaikščiojimas. Su daina žygiuodavome per visą Marijampolę iki pašto ir atgal. O mus lydėdavo minios marijampoliečių ir klausydavosi mūsų dainų. Tų pasivaikščiojimų mėgiamiausia daina buvo ta, kurios mus išmokė ltn. Venčkauskas. Štai jos keletas posmų:

Jei gražuolę paviliojai,
tai tuomet nesnausk.
Viena ranka apkabinęs,
o antra priglausk.
Šviesą gesyk, šviesą gesyk,
meilės prašyk, meilės prašyk
ir jausmus nuramink.

Vyr. ltn. J. Purelio išmokyta daina buvo tokia:

Balionas skrenda viršum stogų.
Bučiuotis gatvėj nepatogu.
Ieškok kitos tu sau progos,
kad nesuterštum savo renome.

Už šias dainas susilaukdavome daugiausia plojimų, o merginos mums oru siųsdavo karštų bučkių. Išeidavome apie 200 vyrų, tai kai užtraukiam dainą, dreba ne tik Marijampolės mūrai, bet ir meilės ištroškusios mergaičių širdys. Mėgiamos buvo tautinės ir liaudies dainos, kurias dainuodavome trimis ar keturiais balsais.

Kai išmokome statutų, tai tekdavo dažniau išeiti į laukus ir praktiškai vykdyti. Mokomajai kuopai nereikėjo vykti į Varėnos poligoną. Tai teko apie 2 savaites stovyklauti prie Marijampolės miesto esančiose pievose Tabūne. Rudeniop pulkas turėjo 2 dienų manevrus su Kauno įgulos daliniais. Juose dalyvavo ir mokomoji kuopa. Tolimųjų distancijų šaudymo pratimus atlikdavome Žuvinto paliose.

Mokomoji kuopa dar turėjo manevrus ir su Marijampolės moksleiviais šauliais. Šauliai užėmė Marijampolės geležinkelių stotį ir joje įsitvirtino. O mokomoji kuopa gavo uždavinį juos iš ten išmušti ir paimti stotį. Tai buvo planuota šauliam parodyti, kaip vykdomos puolamosios kautynės. Bet viskas išėjo priešingai, negu buvo planuota. Gavę uždavinį, manevruodami priartėjome prie stoties ir pradėjome puolimą. Mes pyškinome manevriniais šoviniais (su medinėmis kulkonis), o moksleiviai į mus pradėjo šaudyti kovos šoviniais. O nesubrendusiais moksleiviais negali pasitikėti, gali gauti kulką į kaktą. Mūsų būriui vadovavo ltn. Jaruševičius, kuris nesislėpdamas vaikščiojo ir komandavo.

Bet kai pradėjo kulkos švilpti, tai mūsų leitenantas tik bumpt ant pilvo ir prilipo prie šlapių arimų. Girdi, rupūžės, kovos šoviniais šaudo! Tuoj įsakė ant šautuvų užsidėti durtuvus ir šturmu užimti stotį. Moksleiviai tuojau pabėgo, o, mums nepasiekus stoties, sustabdė manevrus ir neleido sueiti į ryšį. Vėliau, kai jau aprimo įkarštis, pasikeitėme dainomis ir paržygiavome į kareivines. Po tų manevrų šaulių moksleivių būryje buvo pravesta kvota: aiškinta, kas šaudė kovos šoviniais ir iš kur jų gavo. Tų mūsų „priešų" eilėse buvo ir moksleivis (vėliau mums gerai pažįstamas kunigas) Antanas Kazlauskas. Taigi, buvo laikai, kad buvome didžiausi „priešai" ir prieš vienas kitą kovojome su ginklu rankose. Bet gyvenimas išlygino visas jaunystės klaidas, ir susitikę Anglijoje, nuoširdžiai spaudėme vienas kito ranką ir dalijomės praeities atsiminimais.

Tais metais 9 pėst. pulkas šventė savo gyvavimo 10 m. sukaktį. Rugpiūčio 26 d. Respublikos Prezidentas A. Smetona įteikė pulkui vėliavą, kurioje buvo įrašytas šūkis: „Amžiais už Vilnių dės galvą lietuvis". Tų metų pavasario šaukimo naujokai esame pirmoji laida, kuri davė priesaiką prieš kryžių ir pulko vėliavą.

Tuojau po priesaikos man teko su mokomąja kuopa ir su 9 p. p. atsisveikinti. Iš 17 parinktųjų kandidatų buvau pripažintas geriausiu mokiniu ir spalio 27 d. eitī būrininko pareigų buvau perkeltas į Kauno įgulą. Likusieji ginklo draugai dar, rodos, apie mėnesį išbuvo mokomojoj kuopoj ir po kvotimų išsiskirstė.

Vėliau daug mūsų laidos buv. mokinių teko gyvenime sutikti. Bet su V. Andruškevičium susitikome tik Anglijoje. Jei neklystu, atrodo, kad iš tos laidos tik mudu čia ir esame.

Viktoras Vytenietis

MIDAUS GAMYKLA

Stakliškėse, Dzūkijoje, jau kuris metas yra midaus gamykla. Gamykla turi ir direktorių. Tai A. Sinkevičius, kuris, atrodo, yra faktiškasis tos gamyklos pradininkas ir kūrėjas (kitose aplinkybėse būtų normalus savininkas).

Gamykloje gaminamos net trys rūšys lietuviško midaus — Trakai, Bočių ir Dainava. Tas midus jau esąs žinomas „ne tik mūsų respublikoje". Midaus gamintojas Sinkevičius, negalėdamas turėti savo įkurtos įmonės savininko teisių, sugebėjo kitu būdu savo teises užsitikrinti. Jis visas tris midaus rūšis užpatentavo, kaip išradimus, ir jau gavo iš Maskvos „autorinį liudijimą", kuris teikia jam teisę į tam tikrą dalį už midų gaunamų pajamų.

(E)

KASDIENIŠKOS SMULKMENOS

Mielas Redaktoriau,

mūsų tarpe yra žmonių, kurie galvoja, kad prieš mirdamas žmogus turi pasirūpinti pinigais savo būsimajam paminklui pastatyti. Paliktų pinigų, tai nereikėtų rinkti aukų. Šitaip jie sako, ir tai, žinoma, yra tiesa tais atvejais, kai žmonės nori turėti paminklus. O jeigu jie ir nenori, tai paprastai jau artimieji, pagerbdami mirusiojo atminimą, pagal savo išgales ir pagarbos stiprumą pasistengia ant kapo parūpinti kryželį ar paminklėlį. Jeigu gali ir vis dėlto palieka įdubusį ir piktžolių užkerotą kapą, tai mes mėgstame nusistebėti tais artimaisiais. Kaip jau čia taip ėmė ir paliko savo tėvo motinos, vyro žmonos, brolio sesers ar kitaip artimo žmogaus kapą? Matyt, širdies neturi, sakome. Toks artimojo kapu nepasirūpinąs žmogus mūsų akyse sumažėja iš karto.

Atrodo, kad yra tautų, kurioms tasai kapų priežiūros ir paminklų reikalas beveik svetimas. Numirė žmogus, palaidotas, ir baigta.

Tačiau lietuviuose tas dalykas yra stipriai įleidęs šaknis. Mirė žmogus, bet jo atminimas turi išlikti ilgam, pralenkti net ir mus, gyvuosius. Gal mes nebeatsiminsime, ką tas mirusysis yra padaręs, gal jis nieko ypatinga nėra padaręs, bet kaip gi mes galime jį užmiršti, tą, kuris gyveno tarp mūsų? Jis ir miręs turi būti dalis mūsų, kol metai pagaliau viską užneš dulkėmis — ne tik mūsų atminimą, bet ir mus pačius.

* * *

Deja, yra žmonių, kurie niekada netroško jokių paminklų. Kol gyvi buvo, jie sau statėsi paminklus darbais, ne iš granito ar akmens. Maždaug prieš 2000 metų gyvenęs romėnų poetas Horacijus apie tokius vienoje savo odėje yra pasakęs:

Sau paminklą stačiau užu varį
tvirčiau...

Tą Horacijaus odę apie paminklą galėtume pritaikyti pačiam poetui, kurio kūryba atlaikė amžių bandymus. Ją galima pritaikyti bet kam, atlikusiam didelius darbus. Tų nemirtingųjų kartais nebežinome kapo vietos, kur sutrūnijo jų mirtingieji kaulai. Jeigu kas jiems stato miestuose paminklus iš granito ar vario, tai ne dėl to, kad, būtent, ten sutrūnijo to žmogaus kaulai, o reikšdami tokiam didžiajam pagarbą, norėdami pasididžiuoti juo ir jo darbais. Žmoniją ar tautą sudarome ne vien tik mes, kurie dar gyvi tebesame, bet kartu su visais mirusiais, jau į istoriją ar kultūrą įėjusiais.

* * *

Šitaip galvojant, nebėra ko stebėtis, kad Maironis, Daukantas ar Vytautas Didysis ar kuris nors kitas didysis nepaliko mums pinigų, jog jiems pastatytume paminklus. Norime — galime statyti, nenorime — galime nestatyti. Jiems vis tiek, ar tie paminklai bus. Bet ar mums vis tiek?

Minėdami dažniau jų darbus ir žygius ir juos pačius, mes turtingesni daromės ir jaučiamės. Turtingesni ir drąsesni. Kas gi esame mes, kiekvienas atskirai paimtas? Net ir mūsų tauta, sakoma iš seno įpratimo, tėra tik mužikėlių tauta. Bet dėl tos mužikėlių tautos tai palaukime, neskubėkime. Kai pradėsime dairytis istorijos keliuose, tai mužikėlis, pasirodo, ir valstybę mokėjo tvarkyti ir pagal savo laiko madą dar ir kitus pamokyti. Kai savo ir savo tautos šviesumą pradedame sverti Donelaičio, Poškos, Maironio ir kitų pavardėmis, tai ne tik akyse šviesiau pasidaro, bet ir mužikėlis kažkur pradingsta baudžiavų sutemose.

* * *

Paminklo, aišku, netroško nė a.a. ministeris B. K. Balutis. Jis tokį paminklą pasistatė veikdamas Amerikos lietuvių priekinėse gretose dar anais laikais prieš 1918 m. — dirbdamas organizacijose ir laikraščiuose, leisdamas V. Kudirkos raštus ir įamžindamas savo vardą Laisvės varpo reikšminguose žodžiuose. O paskui ilgi valstybinio darbo metai vis didino tonas vario jo darbų paminklui. Granitinis paminklas, suprantama, jam nerūpėjo.

O jeigu mes statome jam paminklą, tai tik dėl to, kad norime jį pagerbti ir minėti ir patys jaustis drąsesni ir turtingesni.

Tačiau ar pastatysime?

Tai priklausys ir nuo to, kiek stiprus bus mumyse pajutimas savo tautinio išdidumo. Štai turėjom žmogų, kuris atliko didelius darbus, ir mes jį gerbiame, vertiname, juo didžiuojamės, nes jis buvo lietuvis, dirbo mums, mūsų tautai. Dirbo ir daug padarė.

Tavo **Jonas**

POŽEMINĖS STATYBOS

Didmiesčių centrai užstatyti. Dangoraižiai, mašinų stovėjimo aikštelės užima visą plotą. Todėl Japonijos miestuose atsirado požeminiai komerciniai centrai: restoranai ir barai, kioskai ir didelės parduotuvės, bankai, kontoros, pasilinksminimo įstaigos, kino teatrai. Greitaeigiai eskalatoriai pristato lankytojus. Kondicionuotas oras požemiuose yra daug švaresnis, negu mieste, žalumynai ir gėlės džiugina akį. Kobe miestas didžiuojasi savo požeminiais įrenginiais, suskirstytais į „mikrorajonus". Tai gražiausias požeminis miestas. Tuo tarpu Osakos miestas stebina savo prekybinio centro parduotuvėmis.

Daugelyje Vakarų Europos miestų susidarė rimta transporto problema. Reikia statyti sudėtingus transporto įrenginius, kurti automobilių stovėjimo aikštes. O kur surasti tam vietos? Išeitis viena — skverbtis po žemėmis.

Kaip įdomų bandymą galima paminėti milijoninį Muencheno miestą. Stachus aikštė čia kasdien pravažiuoja apie 170 tūkstančių automobilių bei motociklų, 3 tūkstančiai tramvajų, praeina apie pusę milijono pėsčiųjų. Po kelių metų aikštė nebegalės patenkinti išaugusių reikalavimų.

Siekiant to išvengti, po aikšte pradėtas statyti ištisas šešių aukštų požeminis miestas. Jis užims apie 55 tūkstančius kv. metrų, nusileis į 27 m. gylį.

Viršutinysis aukštas skirtas pėstiesiem. Čia įsikurs taip pat didelis prekybos centras. Antrajame aukšte (skaitant nuo viršaus) susikoncentruos įstaigos, įmonės, aptarnaujančios požeminį miestą, bus įrengtos miesto požeminės kasos. Aukštu žemiau stovės geležinkelių linijų stotys. Jas su antruoju aukštu sujungs 50 eskalatorių. Tretįjį ir ketvirtąjį aukštus užims 800 automobilių garažai. Penktajame ir šeštajame aukšte bus metro.

(Mokslas ir gyvenimas)

— Suimtas su užtaisytu revolveriu portfelyje per keletą žingsnių nuo kanclerio dr. Kiesingerio vokietis Buhlingeris pareiškė, kad jis norėjęs nužudyti kanclerį, bet kai pažiūrėjęs į jo akis, tai atsisakęs tos minties.

Skaitytoju laiškai

DĖL NORTHAMPTONO VEIKLOS

Gerbiamas Redaktoriau,

Daug skyrių ar kolonijų davė spaudoje aprašymus savo nuveiktųjų darbų per 20 metų. Atrodo, kad Chicagoje gyvenantis A. Barančiukas dabar supažindino E. L. skaitytojus ir su Northamptono veikla. Tik nelabai aišku, kam autorius rašė tuos Northamptono „prisiminimus". Ar norėjo parodyti, kiek buvo padaryta, iškelti savo nuopelnus, ar norėjo pasiteisinti? Atrodo, northamptoniškiai autoriaus nepuolė, ir teisintis nebūtų reikalo. Išeitų, kad jis norėjo išdėstyti visą savo veiklą. Jei taip, tai reikėjo duoti išsamų skyriaus aprašymą. Kada skyrius gyvavo, tai northamptoniškiai ne tik širdelę lašeliais ramindami dainavo, bet ir dirbo. Buvo suruošta daug minėjimų, paskaitų, pastatyta keletas vaidinimų, montažų, veikė tautinių šokių grupė, suruoštas miesto naujajame teatre mūsų operos solistų koncertas ir t.t. Nekartą lietuviai buvo minimi vietinėje anglų spaudoje jų gyvenimo nuotraukomis.

Duodant išsamų aprašymą, būtų daug kas paminėtina ir išvardintina, bet mano tikslas yra tik patikslinti A. B. teigimus.

Žinoma, kai stovyklą likvidavo, daugiau sunkumų susidarė veikti ir organizuoti, bet niekada nebuvo prieita prie mirties taško, kaip A. B. rašo. Teko persiorganizuoti. Negaliu tikrai pasakyti, kur tada buvo A. B., bet skaitytojus užtikrinu, kad jo ten nebuvo ir jis jokių bylų nepriėmė.

A. B. džiaugiasi „skyriaus prisikėlimu" ir narių skaičiumi. Iš jo pateiktojo aprašymo atrodytų, kad visas atgijusio skyriaus veikimas buvo tik vieno asmens veikimas — paties autoriaus ir atsilankusiųjų, kurių daugumas dalyvavo tik vieną ar porą kartų per tuos 9 metus. Jeigu kiti skyriai ar kolonijos surašytų atsilankusiųjų per visą laiką pavardes, tai tikrai netilptų E. L. Bet A. B. sutalpina svečių pavardes į mažą skiltelę. Iš to skaitytojams aišku, kokia didelė buvo ta veikla.

Be to, daug netikslumų. Pvz., northamptoniškiai labai abejoja, kad tai tiesa, jog atsilankę dvasiškiai apsistodavo pas Barančiukus. Kiek žinau, tai apsistodavo ir pas kitus. Be to, jau kelinti metai, kaip autorius A. B. yra išvykęs iš Northamptono, dvasiškiai apsilanko čia ne rečiau, kaip ir anksčiau, bet jie visuomet yra priimti, pavalgydinti ir nakvynę gauna. Tik tie žmonės savo pavardžių į spaudą neduoda ir medalių nenori. Northamptone vyksta pamaldos, į kurias susirenka tautiečiai taip, kaip ir „skyriaus prisikėlimo" laikotarpiu, tik nesistengia fotografuotis, kad vėliau, po keliolikos metų, būtų kas kaišioti į spaudą. Antras dalykas, daugiau kaip 20 metų gyvenu Northamptone, apylinkes geraį žinau, bet negirdėjau, kad prie Northamptono yra Wellingtonas, iš kurio atvykdavo lietuviai. Taip pat visi nustebo paskaitę, kad dabartinis Ketteringo skyr. pirmininkas A. Navickas atsilankydavo su šeima, nes visi jį laikė viengungiu. Taip pat reikia pasakyti, kad a.a. S. Nimčiauskas yra miręs ne prieš 10 metų, bet daugiau kaip 17 metų, ir antkapio statymu jam buvo pradėjęs rūpintis, prieš išvykdamas į Kanadą, Jonas Jurkšys, o ne A. B., jam teko tik užbaigti, ir tai padaryta tik po kelerių metų. Netikslu būtų nepaminėti, kad northamptoniškiai yra pastatę gražų su lietuvišku įrašu antkapį a.a. Antanui Zubavičiui.

A. B. sakosi, kad pirmininku išbuvęs 7 metus. Kai jis perėmęs darbą, kasoje buvę tik 2 svarai. Jis sakosi turėjęs 17 narių. Esu labai blogas matematikas, tai tą uždavinį spręsti palieku kitiems. Per 7 pirmininkavimo metus su 17 narių, kai pirmininkas išvyko, tiek daug dirbęs, ne tik pelno nepalikęs, bet kasa buvo visiškai tuščia. Bet northamptoniškiai dėl to nesijaudina.

A. B. buvo pirmininku, bet man atrodo, kad jis DBLS įstatų neskaitė. Protokolų byloje skyr. valdybos rinkimų nuo 1956 metų vasario 18 d. daugiau neužtinkame. Pagal DBLS įstatų 20 paragrafą, valdyba renkama tik vieneriems metams. Išeina, kad A. B. laikė save pirmininku visai neteisėtai. Bylos neliudija skyriaus gyvavimo, Centro Valdyba nebuvo informuojama. Tiesa, bylos ir kiti dokumentai nepilnai buvo perduoti naujai skyr. valdybai.

Nuostabu, kad C. Valdybos pirmininkas už veikimą pažymėjimus duoda. Tuo atveju turėtų būti apdovanojami ir kiti buvusieji pirmininkai, kurie tikrai nemažiau yra nusipelnę.

Nors gal šie išvedžiojimai kam nors ir nepatiks, bet už teisybę pykti negalima. Savų šeimų krikštynų, arbatėlių ir kitų subuvimų savo bute nereikia maišyti su skyriaus veikimu.

Žodžiu, gerai, kad atsiranda žmonių, kurie bando ir stengiasi pajudinti veiklą ir daryti gerus darbelius. Taip turėtų visi daryti, tik su viena sąlyga: daugiau darbo, o mažiau burbuliukų. Tegu nuopelnus įvertina kiti.

Leonardas Utka

TEGUL KALBA DOKUMENTAI!

LIETUVA ATITENKA SOVIETŲ SĄJUNGAI

Rugsėjo 25 d. Stalinas ir Molotovas priėmė Schulenbergą (Vokietijos ambasadorių Maskvoje). Šis tą pačią dieną pranešė į Berlyną, jog Stalinas pasiūlė, kad

„iš teritorijos, esančios į Rytus nuo demarkacijos linijos, mums (vokiečiams) būtų pridėta visa Liubino provincija ir toji Varšuvos provincijos dalis, kuri siekia Bugo. Už tai mes (vokiečiai) turėtume atsisakyti savo pretenzijų į Lietuvą. Stalinas šią sugestiją pažymėjo kaip būsimųjų derybų su reicho užsienių reikalų ministeriu objektą ir pridūrė, kad jei mes (vokiečiai) sutiktume, Sovietų Sąjunga tuoj pat imtųsi spręsti Baltijos kraštų problemą pagal rugpiūčio 23 d. protokolą. Jis laukiąs dosnios vokiečių vyriausybės paramos. Stalinas įsakmiai išskaičiavo Estiją, Latviją ir Lietuvą, bet nepaminėjo Suomijos".

SLAPTAS PAPILDOMAS PROTOKOLAS

Pasirašiusieji įgaliotiniai pareiškia šį Vokiečių reicho vyriausybės ir SSSR vyriausybės susitarimą:

1939 m. rugpiūčio 23 d. slaptas papildomasis protokolas pataisomas (1 punktas) tuo būdu, kad Lietuvos valstybės teritorija atitenka SSSR įtakos sferai, tuo tarpu kai iš antros pusės Liublino provincija ir Varšuvos provincijos dalis atitenka Vokietijos įtakos sferai (žiūr. žemėlapį prie šiandien pasirašytos sienų ir draugiškumo sutarties). Kai tik SSSR vyriausybė imsis ypatingų priemonių Lietuvos teritorijoje savo interesams apsaugoti, dabartinė Vokietijos - Lietuvos siena bus ištaisyta sienos natūralumo ir paprastumo sumetimais tokiu būdu, kad Lietuvos teritorija, esanti į pietvakarius nuo linijos, pažymėtos prijungtame žemėlapyje, atiteks Vokietijai.

Toliau pareiškiama, kad aukščiau minėtos Sov. S-gos priemonės nepalies dabar galiojančių ūkinių susitarimų tarp Vokietijos ir Lietuvos.

Maskva, 1939 m. rugsėjo 28 d.

Už Vokietijos reicho vyriausybę
von Ribbentrop
SSSR vyriausybės pavestas
V. Molotov

GEGUŽĖS 18 D. LIETUVIŲ NAMUOSE, 2 LADBROKE GARDENS, W.11, ĮVYKS

TRADICINIS LONDONO LIETUVIŲ MOTERŲ DAINAVOS SAMBŪRIO

PAVASARIO BALIUS

VISI KVIEČIAMI DALYVAUTI. GROS GERA MUZIKA. VEIKS TURTINGAS BUFETAS IR BARAS, LOTERIJA IR KT. **PRADŽIA 7.30 V.V. PABAIGA 1 V.N.**

Staliukai užsakomi iš anksto Tel. PAR 2470

Europos lietuvių kronika

A.A. MIN. B. K. BALUČIO PAMINKLO FONDO AUKOS

Naujai aukojo Lietuvos Atstovas V. Balickas 50 sv., B. Valterienė 5 sv.

LONDONAS

KUN. DR. P. BAČINSKAS LONDONE

Pakeliui į Australiją, kur jis nuolatos gyvena, Londone keletą dienų viešėjo kun. dr. Petras Bačinskas.

Kaip buvęs Melbourne leidžiamų „Tėviškės aidų" redaktorius ir aplamai nesvetimas spaudos darbui, kun. dr. P. Bačinskas, apsilankęs Lietuvių Namuose, ypačiai domėjosi Europos Lietuviu, Nidos Knygų Klubo veikla, apžiūrėjo ir Nidos spaustuvę.

Kun. dr. P. Bačinskas Europoje praleido apie dvejetą metų. Kurį laiką buvo Vasario 16 gimnazijos direktoriumi Vokietijoje. (r)

J. LIUSTIKAITĖ DAINUOS DAINAVIEČIŲ BALIUJE

Europos lietuviams gerai pažįstamoji sopranė Janina Liustikaitė gegužės 3 d. atvyko į Londoną, kur žada išbūti apie dvejetą mėnesių.

Apsistojusi Lietuvių Namuose, dainininkė jau spėjo aplankyti Nepriklausomybės minėjimą Ketteringe, o Anglijos lietuviams J. Liustikaitė pirmą kartą šios viešnagės metu viešai dainuos gegužės 18 d. Londono dainaviečių vakare Lietuvių Namuose.

J. Liustikaitės adresas Britanijoje yra toks: 9 Nynthe Rd., Stratton, Nr. Swindon, Wilts.

EKSKURSIJA Į NOTTINGHAMĄ

Gegužės 11 d. (šeštadienį) į Nottinghame įvykstantį lietuvių sąskrydį bei pirmą jį didžiulį jaunimo pasirodymą londoniečių autobusas išvažiuoja nuo lietuvių bažnyčios punktualiai 12 val. vidudienį. Nottinghamą išvažiuodami paliekame apie vidurnaktį.

Dar yra kelios laisvos vietos. Norintieji prašomi kreiptis į kun. J. Vilutį, MIC, lietuvių klebonijoje ar Baltic Stores — Z. Jurą. Užsirašant apmokėti kelionę.

SVEČIAI NUO MANCHESTERIO

Važinėdami po Britaniją, praeitą savaitgalį Londone viešėjo Kazys Steponavičius ir Domas Banaitis iš Manchesterio padangės.

K. Steponavičius Salfordo galerijoje liepos mėn. rengia parodą, kurios pagrindą sudarys visokios tautinės dailenybės — medžio drožiniai, audiniai, mezginiai, siuvinėjimai, tautiniai drabužiai. Skyriuje bus skirta vietos ir paveikslams.

Važinėdami jie rinko parodai eksponatus. Grįždami užsuko ir į Coventrį.

V. DANILAVIČIUS IŠ PETERBOROUGHO

Praeitos savaitės bėgyje Londono Lietuvių Namuose lankėsi Peterborough mieste gyvenąs Vytas Danilevičius.

Vienoje Londono ligoninėje gydoma jo žmona.

NOTTINGHAMAS

PASIRUOŠTA IR LAUKIAME

Patyrėme, kad į liet. jaunimo ruošiamąjį smagų ir įvairų vakarą gegužės 11 d. suplauks daug tautiečių ir jų bičiulių. Bus nuo pat Skotijos iki Anglijos pietų, iš vakarų ir rytų. Atvyks šešios ekskursijos, suvažiuos lengvomis mašinomis ir kitomis priemonėmis.

Programa prasidės **punktualiai 6.30 val.** Vieta: ukrainiečių salė, 30 Bentinck Rd., Nottingham.

Plačiau programa yra minėta „Europos Lietuvyje" anksčiau.

Visų mielai laukiame!

Lietuvių Jaunimo Aušros Vartų Židinys

TAUTINIAI DRABUŽIAI

Visi iš visur atvykstantieji gegužės 11 d. į lietuvišką sąskrydį Nottinghame maloniai kviečiami, kas tik gali, apsirengti lietuviškais tautiniais drabužiais.

Liet. Jaunimo Židinys

VISUOTINIS SUSIRINKIMAS

Gegužės 18 d., šeštadienį, 6 val. p. p., Ukainiečių klubo apatinėje salėje (30 Bentinck Rd.) kviečiamas visuotinis metinis DBLS skyriaus narių susirinkimas.

Nariams dalyvavimas būtinas, bet laukiama taip pat jaunimo ir svečių.

DBLS Sk. Valdyba

LIETUVIŠKOS PAMALDOS

NOTTINGHAM — gegužės 12 d., 12.30 v., St. Patrick's bažnyčioje.
BRADFORD — gegužės 19 d., 12.30 val.
HUDDERSFIELD — gegužės 26 d., 1 val.
LEICESTER — gegužės 12 d., 12 val., Mere Rd.
DERBY — gegužės 19 d., 11 val.
NOTTINGHAM — gegužės 19 d., 11 val., Liet. Židinyje.
NOTTINGHAM — gegužės 26 d., 11 val., Liet. Židinyje.
ECCLES — gegužės 12 d., 12.15 val.
MANCHESTER — gegužės 26 d., 11 val.

LIET. SODYBA

SEKMINIŲ SĄSKRYDIS SODYBOJE

Sekminių sąskrydis Lietuvių Sodyboje šįmet ruošiamas kaip tik Sekminių metu.

Visos iškilmės su kermošiumi bus birželio 2 d., sekmadienį, Sekminių pirmąją dieną.

O iš vakaro, šeštadienį, birželio 1 d., bus jaunimo pasilinksminimas.

GRAŽI VIETA ATOSTOGOMS

Gražioje vietoje prie jūros Devone, lietuvio šeimoje, galima praleisti atostogas dailiame vienaaukščiame name.

Kambariai su moderniais baldais. Miegamuosiuose šaltas ir šiltas vanduo.

Sąlygos: 8 sv. 8 šil. savaitei, įskaitant pusryčius ir pietus vakare.

Adresas: Mr. K. Rozenas, Sanezor, Stokenham, nr. Kingsbridge, S. Devon. Telefonas: Torcross 455.

Buvau priversta galvoti...

LIETUVOS AUKSINĖ SUKAKTIS KETTERINGE

Daugiau kaip 200 susirinkusiųjų skaičius pralenkė visus rengėjų lūkesčius, viena geriausiųjų Ketteringo salių buvo perpildyta, ir didelė žiūrovų dalis programą turėjo stebėti stovėdama. Lietuvos nepriklausomybės 50 metų sukakties ir Motinos dienos minėjimą atidarė DBLS Ketteringo skyriaus pirm. Albertas Navickas. Pasveikinęs atvykusiuosius svečius, jų tarpe DBLS Tarybos pirmininką dr. S. Kuzminską, A. Navickas minėjimo prezidiuman pakvietė Ketteringo burmistrę M. Newman, Coventrio DBLS sk. garbės narį J. Johnstoną, direktorių C. Thornton, kun. A. Gerybą ir A .Pilkauską.

Po įtaigiai perskaitytos A. Pilkausko kalbos, žodį tarė J. Johnstonas. Šis puikia iškalba apdovanotas kalbėtojas, savo visuomeniniais darbais ir pasiaukojimu, galima sakyti, pats save į lietuvių tarpą įrikiavęs anglas, prabilo pirmiausia lietuviškai, jautriais ir šiltais žodžiais sveikindamas susirinkusius auksinės sukakties proga. Klausytojai J. Johnstono žodį sutiko entuziastingai, kelis kartus jį pertraukdami katutėmis (jo žodį spausdinsime atskirai). Anglų kalba J. Johnstonas minėjime dalyvaujantiems britams apibūdino sukakties reikšmę, ypačiai pabrėždamas kiekvienos tautos savaime suprantamą teisę į laisvę.

Susirinkusius sveikino ir C. Thornton, vienos didžiausių Ketteringo įmonių direktorius.

Motinos dienos prasmę ir mūsų lietuvių motinėlių nuopelnus pabrėžė kun. A. Geryba, o pirm. A. Navickas pagerbė didžiausią lietuvišką atžalyną auginančią apylinkės motiną F. Nagienę, įteikdamas jai gėlių puokštę.

Rezoliuciją perskaičius ir vienbalsiai ją dalyviams priėmus, prasidėjo koncertinė renginio dalis, kurią deklamacija pradėjo coventriškė M. Paulauskienė.

Nottinghamo dainos ir šokio sambūris išpildė didžiausią programos dalį, kurią pravedė dainininkė Vida Gasparienė, patraukliai lietuvių ir anglų kalbomis pranešdama programos eigą. Nottinghamo lietuvaitės iš tiesų paliko puikų įspūdį. Pradedant kelerių metų amžiaus mergytėmis ir baigiant aštuoniolikmetėmis, atlikėjos, tautiniais rūbais pasipuošusios, šoko tautinius šokius, dainavo choru, grojo kanklėmis ir akordeonu, o Nijolės ir Janinos Vainoriūčių duetą sekė mažyčių dviejų Zuzanų, Aleknavičiūtės ir Bedulskytės, duetinis dainavimas. Programa buvo atlikta drausmingai, labai patraukliai, o svarbiausia — žiūrovai jauste jautė, su kokiu entuziazmu ir malonumu mergaitės lietuviškai dainavo, grojo, deklamavo ir šoko.

Tai, be abejo, yra šio ansamblio vadovės Elenos Vainorienės triūso, pasiaukojimo ir, nepaskutinėje eilėje, pedagoginių sugebėjimų nuopelnas. Kai Nottinghame, viename stipriausiųjų Anglijos lietuvių telkinių, kažkodėl nėra lietuviškos mokyklėlės, šis ansamblis, be kita ko, atlieka ir svarbų lietuviškumo skiepijimo darbą. O tokiam sambūriui vadovauti E. Vainorienė yra pasiruošusi: ji Lietuvoje buvo viena pirmųjų profesonalių kanklininkių ir dalyvavo liaudies meno ansambliuose.

Anglijos lietuviams jau gerai pažįstama dainininkė Vida Gasparienė solo padainavo ariją iš Glucko operos „Orfėjus", H. Bishopo „Home, Sweet Home" ir Vl. Jakubėno „Žemė kryžių ir smūtkelių". Dainininkę palydėjo Alan Crooks, LRMA.

Programą užbaigė A. ir P. Parulių duetas, smuiku ir akordeonu išpildęs ištisą lietuviškų melodijų pynę.

Minėjime dalyvavo įtakingų vietinės anglų visuomenės atstovų, pradedant miesto burmistre ir baigiant policijos inspektorium J. J. Gant. Ketteringo burmistrė M. Newman, dalyvavusi su oficialia savo pareigų grandine, savo žodyje pabrėžė, kad ji buvusi pagerbta pakvietimu minėjime dalyvauti ir kad kalbėtojų išreikštosios mintys ją privertusios galvoti ir susimąstyti. Lietuviams burmistrė linkėjo jų troškimų išsipildymo.

Programai pasibaigus, iš Nottinghamo, Coventrio, Leicesterio, Northamtono, Londono ir kitur suvažiavusieji ir vietiniai lietuviai vaišinosi, šoko, linksminosi, dalijosi įspūdžiais, bendravo, svarstė lietuviškuosius reikalus. Daug kas apžiūrėjo E. Vainorienės atvežtąją lietuvišką parodėlę, jaunimas šoko, svečiai užkandžiavo prie rengėjų paruoštų stalų, kur burmistrė perpiovė DBLS Ketteringo skyr. metinėms pažymėti iškeptą įspūdingą tortą.

Minėjimą surengusi DBLS Ketteringo skyriaus valdyba (pirm. A. Navickas, A. Kirkilionis ir B. Mardosas) įrodė, kad, nepagailėjus pastangų, ir nedidelis lietuvių telkinys gali suruošti patrauklų didesnio masto renginį. **R. E. M.**

MANSFIELDAS

MOTINOS DIENA

Mansfieldas nedidelė vietovė, o dar mažesnė ten lietuvių bendruomenė — visas šeimas galima suskaityti ant vienos rankos pirštų, o ir tos pačios mišrios.

Motinos dieną minint, balandžio 20 d. buvo žmonių iš visur. Iš Nottinghamo visas autobusas. Net iš tolimo Glasgovo buvo atvykę Ridai ir D. Kaniauskas.

Mansfieldo pirmininkas, atidarydamas minėjimą, pakvietė į garbės prezidiumą vietines motinas ir kun. S. Matulį, kuris skaitė paskaitą. Suvaidintas „Našlaitės sapnas", rašytas ir režisuotas Onutės Jasevičiūtės - Hill. Onutei vadovaujant ir grojant armonikėle, sušokta Suktinis, Noriu miego, Žalias žolynėlis ir Pučia vėjas. Visi šokėjai puikiais tautiniais rūbais ir darė malonų įspūdį, dėl to susirinkusieji nepagailėjo katučių. Jaunasis Čerkeliūnas pianinu paskambino porą dalykėlių. Solo dainavo jaunoji Čerkeliūnaitė, jai akomponavo brolis. Eilėraščius deklamavo Anita Hill ir svetys Kaniauskas. Programa baigta Tautos himnu, o po to ukrainiečių muzikantai griežė šokiams, jaunieji sukosi, o senimas darė sudurtines „Sveikas!"

Vaidinime ir šokiuose dalyvavo Anita, Keith ir Neil Hill'iai, Denis ir Jane Robinsonai, Kristina ir Zuzana Dabošaitės, ir Genovaitė Bainoraitė. Genovaitės buvo gimtadienis, ir jai po vaidinimo įteikta dovana.

Valio mansfieldiečiai! Tegu kiti iš jų pasimoko.

Abu Čerkeliūnai daug prisidėjo rengiant.

J. Š.

MŪSŲ KAINOS VIS TOS PAČIOS

Nežiūrint tai, kad anglų svaras buvo nuvertintas, mūsų kainos siuntiniams į Lietuvą pasilieka vis tos pačios.
Artėjant Velykoms ir vasarai, dabar jau yra pats laikas pasiųsti dovanų siuntinuką savo artimiesiems.
Siūlome tokius du specialiai paruoštus siuntinius, kurie būtų ypač naudingi jūsų giminėms:

VASARINIS 1968. 1:

Nepermatomo nailono medžiaga 4 suknelėms, 3½ jardo vilnonės angliškos medžiagos vyriškam kostiumui, 3½ jardo vilnonės medžiagos moteriškam kostiumui, 1 terileno bliuzelė, 1 vyriški nailoniniai marškiniai, 2 poros vyriškų arba moteriškų geriausios rūšies nailoninių kojinių.

Kaina £25.0.0.

VASARINIS 1968. 2:

Pavasariniam arba vasariniam paltui vilnonė medžiaga, 3½ jardo angliškos vilnonės labai geros kostiumui medžiagos, šilkinė arba nailoninė medžiaga dviems suknelėms, 1 vyriškas arba moteriškas itališkas nailoninis lietpaltis, 1 šilkinė skarelė, 1 vyriški nailoniniai marškiniai, dėžutė šokoladinių saldainių.

Kaina £27.10.0.

Taip pat kiekvienas jūsų užsakytasis arba pasirinktasis siuntinys gali būti papildytas šiais žemiau išvardintais dalykais, kurie visada naudingi ir laukiami Lietuvoje:

Labai gera vilnonė skarelė £1.7.0, nailoninis vyriškas arba moteriškas lietpaltis £3.10.0, vyriški arba moteriški megztukai £4.0.0, nailoninės vyriškos arba moteriškos kojinės 12 šil.

BALTIC STORES LTD.

(Z. JURAS)
421 HACKNEY RD., LONDON, E.2.
Tel. SHO 8734.

Su malonumu priimame užsakymus siuntinių, kuriuos siuntėjas pats pasirenka pagal mūsų kainoraštį arba užsako, kas jam patinka. Taip pat persiunčiame ir jūsų pačių supirktuosius siuntinius.
Mūsų sąskaitos duoda teisę gauti pajamų mokesčio *(Income Tax)* sumažinimą, taipgi patariame įvairiais Income Tax klausimais.

Atstovas Anglijoje: A. Kuzmickas, 31 Milton St., Eccles, Manchester.

DRĄSIAI LIKIME LIETUVIAIS...

„Šis kraštas mums duoda ne tik lygų socialinį aprūpinimą, bet ir laisvę pasirinkti savitą gyvenimo būdą bei puoselėti savitą kultūrą. Toli gražu nutausti mūsų niekas neverčia! Kas gali priversti pamiršti savo gimtąjį kraštą? Kas gali priversti nemylėti savo tėvų? Kas gali priversti nepaisyti savo religinių įsitikinimų? Kas gali priversti atsisakyti teisės į laisvę? Ir kas gi gali priversti atsisakyti savo tautybės? Mes čia drąsiai galime likti lietuviais, tokiais, kokiais mūsų motutės mus mokė būti, kad šio krašto gyventojai galėtų pasakyti: „Nors jie svetimtaučiai, bet yra geri žmonės".

„Ypatingai malonu skaitytį spaudoje, kad visose apylinkėse jaunoji mūsų karta imasi iniciatyvos. Būtų gerai, kad pasibaigtų toji švelni kartų trintis. Anksčiau mes nuolat viens kitą ragindavome išlikti vienybėje, nežiūrint ideologinių skirtumų, dabar pasiraginkime laikytis vienybės nepaisant amžiaus skirtumo. Kuo greičiau abi mūsų kartos išmoks viena kitą tinkamai įvertinti ir suprasti, tuo sklandžiau klosis visi mūsų darbai!"

Iš A. Pilkausko kalbos, sakytos gegužės 4 d. Ketteringe, Vasario 16 sukakties minėjimo proga.

MANCHESTERIS

PASKAITA APIE RELIGIJĄ

DBLS Manchesterio skyriaus valdyba gegužės 25 d., šeštadienį, 6 val. p.p., Manchesterio liet. socialinio klubo patalpose rengia paskaitą tema: **Senovės lietuvių religija.**

Paskaitininkas — A. Dičpetris iš Bradfordo. Manchesterio ir apylinkės lietuviai prašomi kuo gausiau dalyvauti — bus gražiau rengėjams ir smagiau paskaitininkui, kai visos salės kėdės bus užimtos. Ta proga visi kartu praleisime laiką lietuvių namuose.

Sk. valdyba

KUR GAUNAMI VOKAI?

Manchesterio ir apylinkės lietuvių kultūrinis ratelis išleido specialius vokus 50 metų Lietuvos nepriklausomybės sukakčiai paminėti. Vokai yra spalvoti ir gerame popieriuje.

10 vokų su persiutimu kainuoja 5 šil. ir 6 penai. Prašau rašyti šiuo adresu:

L. S. klubas, 121 Middleton Road, Manchester 8.

BRADFORDAS

— Gegužės 18 d., 5 val., Victoria Hall-Saltare, prie pat Bradfordo, pavergtųjų tautų komitetas rengia viešą koncertą, kuriame, be lietuvių Sūkurio ir Atžalyno, dar dalyvaus estai, latviai, vengrai, lenkai ir ukrainiečiai.

JAUNIMUI

PASIKEITIMAI REDAKCIJOJ

Išvykus jaunimo kampelio redaktoriui V. Janulevičiui, šias pareigas perėmė J. Grupiljonas. Antruoju redaktorium lieka ir toliau S. Mockus.

Jaunimo Centras prašo ypač provincijos jaunimą siųsti žinių apie jaunimo veiklą ir planus. Tokių žinių iš provincijos labai trūksta. Visiems būtų įdomu paskaityti. O gal provicijoje jaunimas nieko neveikia? Būtų įdomu ir apie tai išgirsti.

LONDONO JAUNIMAS RUOŠIASI

Londone dabar yra dvi jaunimo grupės — 20 vyresniųjų ir apie 16 mažųjų. Jie renkasi kas sekmadienį rytų Londono lietuvių klube ir mokosi tautinių šokių. Vyresnieji ruošiasi vykti į Nottinghamą dalyvauti jaunimo pasirodyme. Tikimasi, kad sekantis platesnio masto jaunimo sąskrydis bus per Sekmines Lietuvių Sodyboj.

TAUTINIAI RŪBAI JAUNIMUI

Londono jaunimui trūksta tautinių rūbų. Būtų labai gera, jei kas galėtų paaukoti atliekamus. Už tokias aukas Jaunimo centras būtų labai dėkingas.

PLOKŠTELĖS LIETUVIŠKAI

Jaunimo kampely skelbiamasis populiariųjų plokštelių sąrašas su įdomumu sekamas. Tačiau tenka išgirsti pageidavimų, kad angliški plokštelių pavadinimai būtų išversti taip pat ir į lietuvių kalbą. Jaunimo Centro nuomone, tokie pageidavimai labai įdomūs, ir ateity bus stengiamasi tai vykdyti.

SVARBI ŽINIA

Teko patirti, kad Lietuvių Namų Bendrovės valdyba, norėdama atžymėti 50 m. Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo auksinį jubiliejų, žada ateity skirti premi jas jaunuoliams, išlaikiusiems lietuvių kalbos G. C. E. egzaminus. Smulkesnės detalės bus paskelbtos vėliau.

POP *ULIARIOSIOS SAVAITĖS PLOKŠTELĖS*

1. **Wonderful World,** *Louis Armstrong*
2. **Simon Sasy,** *1910 Fruitgum Company*
3. **If I Only Had Time,** *John Rowles*
4. **Congratulations,** *Cliff Richard*
5. **Lazy Sunday,** *Small Faces*
6. **Can't Take My Eyes off You,** *Andy Williams*
7. **Jennifer Eccles,** *Hollies*
9. **Something Here in My Heart,** *Paper Dolls*
β. **I Can't Let Maggie Go,** *Honeybus*
10. **A Man Without Love,** *Engelbert Humperdinck*

EUROPOS LIETUVIS — LITHUANIAN WEEKLY

Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd., 1 Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PARk 2470.

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Liet. Namų Akc. Bendrovė.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra.

Prenumeratos kaina: metams 50 šil.; dolerio kraštuose — 6 dol. metams; Vokietijoje — DM 22.

Už laikraštyje kieno nors spausdinamųjų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.